

használót szükség esetén átirányítja a kérdésben illetékes és kompetens helyre. Az ETH Digital Curation Office például a megőrzés koncepcionális és műszaki kérdéseivel foglalkozik, a kutatók számára az adatkezelésben és az adatok közreadásában nyújt segítséget.

Az ETH-n a hallgatók, a doktoranduszok és a kutatók számára a kritikus gondolkodást oktató kurzus keretében megtanítják, hogyan hozzanak megfelelő információkkal alátámasztva döntést a kutatási adatok kezeléséről. Ezenkívül különböző csoportok és tanszékek számára az igényekhez szabott kurzusokat (kiselőadásokat, egynapos képzéseket) is kínálnak. A kutatási adatok kezelésének tematikáját egyes esetekben a kutatási etikával és a tudományos publikálással kapcsolatos oktatás kereteibe illesztik be.

Ma már a pályázati támogatások odaítélésének feltétele, hogy a tervezett projekt tartalmazzon adatkezelési tervet, amelyet a pályázat várható hatásának egyik elemeként vesznek figyelembe. Nyolc svájci egyetem közös projektjének (Data Life-Cycle Management, DLCM) egyik jelentős eredménye az adatkezelési terv kidolgozása, amely az adatok későbbi publikálását és a megőrzésüket is tekintetbe vette. Ez a terv a kutatók számára is hasznosítható.

Az adatok aktív kezelése átfogó feladat, amely az adatok teljes életciklusát felöleli, beleértve a kezdeti időszakot is, amikor az adatok még nem statikusak, elemzésük folyamatban van. Az ETH-ban ezt az openBIS szoftverplatform segítségével végzik, amelyhez elektronikus laboratóriumi nyilvántartó (ELN) és laboratóriumi információkezelő (LIMS)

rendszert illesztettek. Tervezik, hogy összekapcsolják az openBIS rendszert az ETH adatarchívumával.

Az ETH könyvtára 2014 óta vállal központi szerepet a kutatási adatok publikálásában és megőrzésében. Elsősorban az ETH-hoz kapcsolódó tudományos és kulturális örökség (ETH-s kutatási és igazgatási adatok, az egyetemi archívum adatai, az ETH könyvtárának digitális és digitalizált tartalmai) megőrzését tűzte ki célul. Hosszú távú megőrzésre az Ex-Libris Rosetta rendszerét használják. Amikor a kutatók le-tétbe helyezik az adatokat az archívumban, ők határozhatják meg a hozzáférési jogokat. Automatizált beadás jelenleg csak a könyvtári tartalom (a digitalizált ritka könyvek mesterfájljai és a kortárs történelmi archívum) esetében működik. A beszolgáltatott fájlokat nem teszik azonnal közzé. Az adatok előállítója például embargót határozhat meg, vagy más módon korlátozhatja a hozzáférést. A kutatási adatok beadásának munkafolyamatai jelenleg a többi kiadványtípustól függetlenek. Az ETH könyvtárának digitális kiadványokkal foglalkozó részlege iránymutatást ad a formátumokra és a megőrzésre vonatkozóan.

A kutatókkal való szoros együttműködés és kommunikáció a szolgáltatások szerves része. A tudomány gyors fejlődése miatt ezen a téren állandó tanulásra és innovációra van szükség. A kutatási adatok kezelése a jövőben egyre fontosabb szerepet tölt be a tantervekben.

(Hegyközi Ilona)

Lásd még 11, 56, 71

Vezetés, irányítás

Általános kérdések

46/2018

DÜREN, Petra: Change communication can be so simple! : the empathic change communication style In: Library management. – 37. (2016) 8/9., p. 398-409.

A változáskommunikáció lehet egyszerű! Az együttérző változáskommunikációs stílus

Felsőoktatási könyvtár; Kommunikáció -személyzetén belül; Közművelődési könyvtár; Személyzet; Vezetés

A könyvtárakban a nagymérvű változásokhoz elengedhetetlen feltétel a változások kezelése. A szakemberekkel folytatott interjúk feltárják, hogy a változásmenedzsment hatékonysága elsősorban nem a modern technológiák használatától, hanem a pontos kommunikációtól függ – az olyan hibák, mint a kétértelmű szóhasználat vagy a nem megfelelő hangnem, megakaszthatják a közlési folyamatot és így a sike-

resen levezényelt változtatásokat is. Az együttérző változáskommunikációs stílus (Empathic Change Communication style, ECCo-stílus) megalkotása a korábbi szakirodalomra támaszkodva a kérdéshez végzett kvalitatív kutatások alapján történt, melyek a felsőoktatási és közkönyvtárak hierarchiáiban különböző szinten álló vezetők gyakorlati tapasztalataira épültek.

Német nyelvterületen végzett 2015-ös felmérések alapján a sikeres változásmenedzsment eseteinek 29%-ában a nyitott, átlátható és mindenkit bevonó kommunikáció volt a vezetők legjellemzőbb tulajdonsága, míg a sikertelen projektek során a vezetők 28%-a elhibázott kommunikációjával tűnt ki, amely a túl későn vagy hiányosan átadott információkban, illetve a csapat tagjainak az információáramlásból való kihagyásában nyilvánult meg.

Az ECCo-stílus hat nagyobb, egymással is összefüggő elemből áll. Ezek közül az első az együttérzés kifejezése, az érdeklődés a csoporttagok érzése, gondolatai iránt, illetve az észlelése annak, ha valakinek segítségre van szüksége. Elengedhetetlen továbbá a képesség a vezető saját hiányosságainak beismerésére. A második elem a tudatos szóbeli közlésmódok alkalmazása jelenti, ennek része a csoporttagok komolyan vétele, a kérdés, a megerősítés, a segítség felajánlása, saját tapasztalatok megosztása, az érzelmekről való beszéd és a történetmesélés. Ezt kiegészíti annak kommunikálása, hogy senkit sem hagynak egyedül a folyamatban, továbbá ide tartozik az előítéletek kerülése, az eltérő véleményekre való nyitottság és az őszinteség is. Az ECCo harmadik összetevője a tudatos nonverbális kommunikáció, a szemkontaktus, a mosoly, a bólogatás és a figyelmes hallgatás további jelzései. A nyitott ajtó, az asztalon lévő cukorkák a közvetlenséget, a bizalmas légkört megteremtését szolgálják. A negyedik tartópillér a bizalom és a biztonság kifejezése: kommunikáció mindarról, amit a vezető fontosnak tart a folyamatban, a csoport tagjainak meghallgatása és bevonásuk a változás lépéseibe, képesség a feladatok kiosztására, bizalom a tagok képességeiben, hozzáértésük felismerése és tudásuk felhasználása, képesség a könyvtár és dolgozóinak képviselőre a külvilág felé, szükség esetén a csoport tagjainak megvédése. Az ECCo-hoz ötödik elemként sorolható az indulatok, például a düh és a szorongás megélése is. Nem kell ugyanis tartózkodni tőlük, hiszen a változás egyértelmű kísérői, és csak ezek ismeretében lehetséges reagálni a problémákra. Végezetül az ECCo utolsó eleme a jól végzett munka elismerése.

E hat tényező közös alapja az a szerepmodell, melyet maga a vezető szolgáltat, s melynek fő összetevői a csapatszellel, a kollégákkal való együttműködés, a csoporttagok bevonása a folyamatokba, a bizalom kifejezése, a személyes párbeszéd lehetőségének keresése, a problémák és ötletek meghallgatása és megtárgyalása, illetve a csoport tagjainak megismerése és az elismerés kifejezése. A vezető saját cselekedetei – és kommunikációs stílusa – jelzésértékűek a csoport tagjai számára. Tudnia kell, hogyan szólítsa meg őket a változások gyakorlati megvalósítása közepette, ezt szolgálhatja az ismertett ECCo-stílus.

(Csikász-Nagy Ágnes)

47/2018

MATARAZZO, James M. – PEARLSTEIN, Toby: Leadership in disruptive times. – Bibliogr. In: IFLA journal. – 42. (2016) 3., p. 162-178.

Res. arab, francia, kínai, német, orosz és spanyol nyelven

Vezetés nehéz időkben

Gazdálkodás -könyvtárban; Gazdaságosság -könyvtárban; Munkaszervezés; Támogatás -pénzügyi -társadalmi; Vezetés

A gazdasági nehézségek befolyásolják a könyvtárakat típusuktól függetlenül. Az instabilitást a könyvtári vezetők gyakori cseréje is súlyosbítja, ezért van szükség a nyugdíjba menő vagy más okból távozó vezetők megfelelő pótlására. Manapság a könyvtáros szakma azzal szembesül, lesz-e elég vezető (vagy vezetővé váló menedzser) az információs szolgáltatások fenntarthatóságának a megteremtéséhez. Ezt a kérdést négy olyan terület vizsgálatával lehet megválaszolni a szerzők szerint, ahol alapvető, hogy legyenek törekvő vezetők az információs szakmában. Ugyanilyen fontos a vezetői szerep megértése: legyen stratégiai gondolkodó, látnok és motiváló, aki négy területen (pénzügyek, adománygyűjtés, szervezeti politika, értékelés) kiválóságra inspirálja munkatársait, és hozzá tud járulni a szervezet sikeréhez. Az esettanulmányok, valamint a múltbéli kutatások és a különböző könyvtárakból származó kollégák véleménye alapján azt vizsgálják a szerzők, miért fontos ez a négy terület a fenntarthatóság szempontjából, és miként gondolkodjon a vezető, hogy szervezete sajátos igényeihez igazodjon.

A vezető és a menedzser szerepe nem felcserélhető; amit egy vezetőtől leginkább elvárnak, az nagyrészt a menedzseri szerep, amikor elsősorban a vezetői készségeivel biztosítja a szolgáltatásokat. A *könyvtárvezető* az, aki vízióját megfogalmazza a szervezetről/feladatról, támogatást tud szerezni hozzá, és cselekvésre ösztönzi megvalósítóit. A *menedzser* feladata viszont a napi működési megszervezése és végrehajtása e vízió elérése érdekében. Az információs szakma vezetőinek azt kell megérteniük, hogy a vezető szerepet betöltő embereknek hogyan kell pozicionálniuk magukat ahhoz, hogy szervezeteiket a nehéz időkben fenntartsák. A cikk fő részében a szerzők négy fejezetben vizsgálják és elemzik ezt: ezek a pénzügyek, az adománygyűjtés, a szervezeti politika és a vezetés, valamint az értékelés.

A tanulmány a legfontosabb tanulságok összefoglalásával zárul. A *McKinsey Global Institute* jelentése (2015) szerint „most jött el az a pillanat a vállalatok számára, hogy újragondolják szervezeti felépítésüket, termékeiket, eszközeiket és versenytársaikat”. Aki jelenleg az információs szakma vezetője, vagy az szeretne lenni, fel kell ismernie, hogy ez az „újragondolás” nem korlátozódhat csak a vállalatokra. A könyvtárvezetőknek minden helyzetben gondolniuk kell a kezelt információk és szolgáltatások értékére, és arra, hogy ez az érték a vállalkozásuk sikerének a záloga. (A cikket nemzetközi szakértőknek a témához kapcsolódó hosszabb-rövidebb írásaiból vett részletek kísérik az ún. keretes részekben.)

(Autoref. alapján)

Lásd még 35

Tervezés

48/2018

BATT, Chris: Long-term digital strategy : do it once, do it right. – Bibliogr. In: Information and learning science. – 118. (2017) 5/6., p. 331-335.

Hosszú távú digitális stratégia: ne halogassuk!

Együttműködés -belföldi; Hozzáférhetőség; Internet; Középtávú terv; Közgyűjtemény

Az internet az elmúlt évtizedekben forradalmasította az egyének és a közösségek információhoz való viszonyát: a hálózat globálissá válása és a széles körben

elterjedt mobilkommunikációs eszközök magukkal vonták az igényt a létező összes forráshoz való azonnali hozzáféréshez a nap 24 órájában. Olyan horde rejű változás ez, mint annak idején a földművelés elterjedése volt, ennek analógiájára a mai felhasználót már aktív és tapasztalt információbetakarítóként, nem pedig kezdetleges információvadászként vagy gyűjtőgetőként kell elképzelnünk. A mai használó egyúttal a tartalom-előállítás és az innováció területén is egyenrangú partnerré lépett elő. Az így formálódó digitális világban a könyvtárak, múzeumok és levéltárak közötti hagyományos különbségtétel értelmét veszítette – ám a felülről lefelé vezérelt, intézményileg széttagoltan működő közgyűjtemények jelenleg nem rendelkeznek közös stratégiával az új digitális lehetőségek kihívásaival szemben.

A szerző cikkében doktori disszertációjához végzett kutatásainak fő megállapításait adja közre. A brit közgyűjtemények 2000 és 2014 közötti stratégiáinak és küldetésnyilatkozatainak mintegy 26000 szavas korpuszát elemezve kirajzolódnak a vizsgált intézmények közös alapértékei és célkitűzései, úgymint a hosszú távú megőrzés társadalmi értéke, a formális és informális tanulás támogatása, a fizikai gyűjtemények fenntartása, valamint a web 2.0-ás eszközök használata és a digitális gyűjteményépítés. A széttagoltság azonban határt szab az internet és a digitális technológiák hatékony kiaknázásának. A globális hálózatosodás és az információtechnológia paradigmája lehetőségként, míg a hagyományos intézményi paradigma inkább korlátként, kihívásként áll a közgyűjtemények előtt. Így például a mérleg egyik serpenyőjébe a digitális térben való jelenlét és a használói igényekre való gyors válaszadás kerül, míg a másikban a fizikai tér és a bevett szolgáltatási modell foglal helyet.

Mivel az információkeresésben mindinkább jártas használók elvárásai egyre magasabbak, a közgyűjtemények digitális gyűjteményeik és online szolgáltatásaik jelentős összehangolása nélkül nem lesznek képesek maximális felhasználói élményt, illetve korszerű hozzáadott értéket nyújtani a közösségnek. A szférának három meghatározó kihívást kell megvitatnia, ezek közül a legfontosabb a szerző által szorgalmazott „egy hang, egy stratégia” elve. Ezt követi a szolgáltatás és a felhasználó viszonyának újragondolása, illetve az innováció és a változás egyre gyorsuló ütemével való szembenézés. Kívánatos volna a fejlesztések összehangolása, a szereplők összefogása, végső soron pedig egy átfogó digitális tudásplatform megteremtése, ahol a különböző gyűj-

temények összefüggő forrásként lennének elérhetőek a „szüretelő” felhasználó számára, függetlenül azok formájától vagy intézményi lelőhelyétől. Természetesen az államhatárok, a szervezeti struktúrák, a közigazgatás, a forrásszegénység, a kockázatkerülés, sőt, a szakmabeliek felfogása is a konvergencia útjában állnak. Ám érdemes szem előtt tartani, hogy a mai szétagolt digitális tájképet felváltó egykapus, integrált szolgáltatás, az egyénekekkel és a közösségekkel való újszerű kapcsolat, az innováció, a közös érdekérvényesítés és fellépés, a szakmai fejlődés és az alkalmazott gyakorlatok megújulása, illetve a 21. századi igényeknek megfelelő gyűjtemények építése mind-mind olyan előnyök, amelyeket csak egy óhatatlan paradigmaváltás hozhat el a közgyűjteményi szféra számára.

(Szabó Piroska)

49/2018

CATIRI, Emma: How might we... Ripensare la biblioteca con l'aiuto del design thinking. – Bibliogr. In: AIB studi. – 57. (2017) 1., p. 151-166.

Res. angol nyelven

A könyvtár újragondolása a „design thinking” segítségével

Ésszerűsítés; Jövő könyvtára; Módszertani útmutató; Tervezés

A Bill & Melinda Gates Alapítvány által finanszírozott nemzetközi *Global libraries* projekt záródokumentuma, a 2015-ben közreadott *Design thinking for libraries: a toolkit for patron-centered design* azzal a céllal készült, hogy innovatív módszereket vezessen be a könyvtári tervezési folyamatokba. A *Chicago Public Library*, a dániai *Aarhus* közkönyvtárai és az *IDEO* magáncég együttműködésében készült dokumentum gyakorlati eszköz kíván lenni azon könyvtárosok számára, akik újra akarják gondolni és meg akarják újítani a könyvtár tereit és szolgáltatásait a használók változó kulturális és információs szükségleteinek megfelelően. A dokumentum – és a mögötte álló projekt – a közösségi könyvtárosság (*bibliotecaconomia sociale – participatory librarianship*) keretébe illeszkedik, amely a figyelmet a könyvtárhoz tartozó közösségre és a használó tudásteremtésben és -megosztásban, valamint a szolgáltatás meghatározásában betöltött aktív szerepére fordítja.

(Autoref.)

50/2018

HAGEMEISTER, Maiken – ISRAEL, Esther – JOEST, Theresa: Digitale Bibliotheksstrategien – notwendiges Übel oder Erfolgsrezept? : Podiumsdiskussion mit Bibliotheksleitenden aus Deutschland, den Niederlanden und den USA In: BuB. – 69. (2017) 7., p. 416-417.

Res. angol és francia nyelven

Digitális könyvtári stratégiák – szükséges rossz vagy a siker záloga?

Digitalizálás; Konferencia -nemzetközi; Középtávú terv; Vezetés

A 2017-es német könyvtári konferencián Frankfurt am Mainban négy könyvtárigazgató pódiumbeszélgetésére került sor *Digitális könyvtári stratégiák – a szükséges rossz vagy a siker záloga?* témában. Közel 200 látogató vett részt a Német Könyvtári Szövetség (dbv) által támogatott eseményen, amelyet a *Kompetenznetzwerk für Bibliotheken* (KNB) együttműködésben dolgozó, szolgáltatásokat nyújtó szervezet és a hároméves könyvtári kampányprojekt, a *Netzwerk Bibliothek* tervezett meg és bonyolított le közösen.

A kampány – amely 2017-ben zárul le – célja, hogy széles körben felhívja a figyelmet a digitális kínálatokra, a kulturális események modern formáira és a könyvtári világ jelenlegi trendjeire. A könyvtárak a digitális tanulás helyszínévé ösztönzik és támogatják a média- és az információs kompetenciát, együttműködnek más helyi szervezetekkel és intézményekkel, és együtt dolgoznak a közösen kifejlesztett projekteken. A könyvtárak a kezdeményezők, és közreműködnek a közösség kulturális hálózatában is.

A frankfurti pódiumbeszélgetés résztvevői – *Arne Ackermann*, a Münchner Stadtbibliothek igazgatója, *Hildelies Balk-Pennington de Jongh*, a Nationale Bibliothek van Nederland (KB) marketing- és szolgáltatás-vezetője, *Brian Bannon*, a Chicago Public Library (CPL) vezetője és *Achim Bonte*, a Sächsische Landesbibliothek – Staats- und Universitätsbibliothek Dresden (SLUB) főigazgató-helyettese – bemutatták intézményük digitális stratégiáját, és megvitatták azokat a témákat, melyek ezekből adódtak (például a személyzet fejlesztését és képzését), majd jövőképekről beszéltek.

(Autoref.)

Munka- és rendszerszervezés, értékelés

Lásd 26

Személyzet

Lásd 16, 27, 46

Marketing, közönségkapcsolatok

51/2018

AUGUSTYNIÁK, Ashley – ORZECZOWSKI, Victoria: Unlocking the vault : sharing special collections on social media. – Bibliogr. In: Computers in libraries. – 37. (2017) 7., p. 12-15.

Feltárul a trezor: a különgyűjtemények jelenléte a közösségi médiában

Információtechnológia; Kommunikáció -használókkal; Marketing; Szakkönyvtár -kémiai

A philadelphiai Tudománytörténeti Intézet kémia-történeti szakkönyvtáraként működő Donald F. and Mildred Topp Othmer Library of Chemical History gyűjteménye a 15. századi alkímiai kéziratoktól a mai tudósokkal készített oral history interjúkig terjed. A könyvtár munkatársai úgy érezték, mindezt meg kellene mutatniuk a digitális térben is, hogy megoszthassák a szélesebb nagyközönséggel, és hogy az amúgy kevésbé kereshető vizuális tartalmakkal újfajta inspirációt nyújthassanak a szakterület világ minden tájáról érkező kutatóinak. 2014-ben blogot indítottak a Tumblr-en *Othmeralia* címmel, 2016-ban pedig létrehoztak egy Pinterest oldalt, ahol tematikus képgalériákat építenek, emellett jelen vannak anyaintézményük több online közösségi platformján, így a Twitteren, a Facebookon és az Instagramon is. Ugyan kisméretű különgyűjteményről beszélünk, mégis sikerült elérniük a 15 ezres követői számot.

A könyvtár közösségimédia-felületeit gondozó csapat könyvtárosokból, levéltárosokból és alkalmi gyakorlatokból áll, egy közösségi médiáért felelős személy kijelölésével. Az időkezelés és a munkamegosztás optimalizálásához a Trello nevű projektmenedzse-

lő alkalmazást használják, amely kezeli a feladatok kiosztását, a posztok tematikus címkézését, továbbá lehetőséget nyújt kommenteléshez, automatikus értesítések kiküldéséhez és az elvégzettek listájának archiválásához is. Így elegendő csupán egy havi egyórás megbeszélést tartani a következő hónap teendőiről, teret hagyva természetesen a spontán ötleteknek és a közösségi média világában fel-fellángoló trendekhez való gyors alkalmazkodásnak. Érdeemes mindig talonban tartani hely- és időkitöltő posztokat is, ezeknek kezelésére („piszkozat”, „várakozó” vagy „rejtett” üzemmódban) általában lehetőség van a közösségi oldalon. A szöveg hosszát igazítsuk az adott közösségi médiafelület profiljához, kiegészítve természetesen hashtagekkel és linkekkel a könyvtár online katalógusához.

A közösségi médiában való sikeres jelenlét kulcsa azonban egyre inkább a gondosan kiválasztott vizuális tartalom: az Othmer Library-ben már digitalizált anyagokat, fotókat, kollázsokat, GIF-eket, illetve PowerPointtal vagy Canvával készített infografikákat és idézet- vagy receptkártyákat is töltenek fel közösségi oldalakra. Ám a legjobban megírt és legsztétikusabb poszt sem ér semmit az online közösség lájkjai és megosztásai nélkül, éppen ezért az Othmer Library igyekszik minél interaktívabban jelen lenni, minden kommentre és kérdésre reagálni, könyvtárspecifikus instagramos kihívásokban, nagyobb közösségi médiakampányokban is részt venni (ez utóbbira példa a New York Academy of Medicine #ColorOurCollections kampánya, amely a felnőtt színezők divatját lovagolta meg), valamint más használók és intézmények tartalmait a saját oldalain megosztani.

A könyvtár csapata havonta egyszer értékeli közösségimédia-felületeinek sikerességét: a közösségi oldalak elemzőeszközei és a Google Analytics segítségével megállapítható a követők, a posztok, a kattintások és a megtekintett oldalak száma, emellett az összképhez figyelembe veszik a lájkokat, kommenteket, üzeneteket, megosztásokat és említéseket is.

Egyre inkább digitális világunk megköveteli, hogy a különgyűjtemények is új módokat keressenek a gyűjtemény kereshetőségének és hozzáférhetőségének növelésére. Ne feledjük: online jelenlétünk célja a közösségépítés, ami által követőink magukkal viszik az intézmény és a gyűjtemény jó hírét, így egyre többen léphetnek kapcsolatba a könyvtárral, és hasznosíthatják annak forrásait.

(Szabó Piroska)

52/2018

AVILA, Sandra: Implementing augmented reality in academic libraries In: Public services quarterly. – 13. (2017) 3., p. 190-199.

A kiterjesztett valóság alkalmazása a felsőoktatási könyvtárakban

Felsőoktatási könyvtár; Információtechnológia; Marketing

A kiterjesztett valóság egy olyan mobil eszközökre kifejlesztett technológia, amely az eszköz kameráján keresztül vizsgálva virtuális információkkal egészíti ki a valóságot. Felhasználására a legismertebb példa a 2016-ban indult Pokémon Go játék, amely az eszköz GPS adatait és kameráját használva a Pokémon világából ismert lényeket helyez valós helyszínek virtuális síkjába. A könyvtáraknak is át kell gondolniuk, hogyan tudják felhasználni ezt a napjainkban egyre népszerűbb technológiát annak érdekében, hogy színesítsék szolgáltatásaikat, marketingjüket és kommunikációjukat. A kiterjesztett valóság különösen a felsőoktatási könyvtárak számára tartogathat nagy lehetőségeket, mivel az általuk kiszolgálandó közönség otthonosan mozog a technológiai újítások területén.

A legkönnyebb módja annak, hogy a kiterjesztett valóság eszközével éljünk, ha letöltünk egy ezzel foglalkozó applikációt, ilyen például az Aurasma, a Blippar és az ARToolkit. Az Aurasma a HP terméke, amellyel különböző „aurákat” hozhatunk létre, melyeket a valós térben található képekhez (pl. 2D-s plakátokhoz) rendelhetünk. Ezeket a felhasználó a kamerája és az alkalmazás segítségével beolvassa, és így eszközén virtuális kiegészítésként audio- vagy videofájlokat láthat. A Blippar az Aurasmahoz hasonlóan működik, de oktatási célú használata ingyenes. Olyan tanulási tér létrehozását teszi lehetővé, amelyet készítője bárkivel megoszthat. Az ARToolkit nyílt forráskódú alkalmazás, amely instrukciókat is tartalmaz a személyre szabásával kapcsolatban. A három lehetőség

közül ez a legbonyolultabb, ugyanakkor a legegyszerűbb megoldás is ezzel hozható létre.

A kiterjesztett valóság alkalmazásának kulcsa, hogy fel kell hívunk a látogatók figyelmét az elhelyezett „jelekre”, és tudniuk kell, milyen alkalmazással és milyen módon lehet azokat értelmezni. A fiatal olvasók esetében ez nem is annyira nehéz, mint amilyenek első pillantásra tűnik. Ha a fejlesztés hírére sikerül eljuttatnunk hozzájuk, és képesek vagyunk kellően érdekes tartalmakat létrehozni, nagy eséllyel növelhetjük a látogatók számát fizikai terünkben. Mivel a fiatalok figyelmét nehéz elnyerni és megtartani, érdemes lehet például egy egyetemi könyvtár esetében a kiterjesztett valóság fizikai „hívójelét” valahol a könyvtáron kívül elhelyezni, ahol biztosan belebotlanak. A kiterjesztett tartalom pedig lehet akár egy bemutatkozó videó a könyvtárostól, esetleg kampányfilm magáról a könyvtárról. A kiterjesztett valóság tökéletesen illeszkedhet egy könyvtári turrába is, illetve lehet kiegészítése egy térképnek, prospektusnak is. A különböző ösztönző programok, gamifikált folyamatok is jó lehetőséget biztosítanak kipróbálására, hiszen a rejtett tartalmak megtalálásáért és megtekintéséért pontokat adhatunk a felhasználóknak. Jó példa erre a Közép-Floridai Egyetem LINK Loot programja, amelynek során a hallgatók a rendezvényeken való részvételért pontokat, a pontokért cserébe pedig nyereményeket kapnak. Egy hasonló program és a kiterjesztett valóság elemeinek kombinálása növelheti a könyvtár iránti érdeklődést. Ugyanez igaz a kincs vadászatokra és játékokra is, amelyeket kifejezetten felfrissíthet ez a technológia, mivel az alkalmazások egy része lehetővé teszi a GPS adatok kezelését, éppen úgy, mint a Pokémon Go esetében.

A legtöbb alkalmazás pontos statisztikákat készít azzal kapcsolatban, hány egyéni felhasználó, mikor és hány alkalommal bukkant rá a kiterjesztett tartalmakra és nyitotta meg őket, így az alkalmazás sikerességét folyamatosan nyomon követhetjük.

(Jávorka Brigitta)